



SZERKESZTŐSÉG
és
KIADÓHIVATAL
hová a dolgozatok
és előfizetési pénzek
küldendők:
Kolozsvár, Ref. Theologia
2. számú lakás.

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

AZ ERDÉLYI EV. REF. EGYHÁZKERÜLET „EGYHÁZI
ÉRTEKEZLET”-E TÁMOGATÁSÁVAL
SZERKESZTIK:

NAGY KÁROLY, VAJDA FERENCZ,
ref. theol. tanár, felelős szerk. sz.-lónai pap, főmunkatárs.

Megjelenik minden vasárnap egy íven.

Előfizetési ár:

Egy évre . . . 4 korona. Negyedévre 1 korona.
Félévre . . . 2 korona. Egy szám ára 10 fillér.

Előfizetési felhívás.

A harmadik negyedévben lapunk e száma az utolsó. Felkérjük tehát azokat, kik csak negyedévre fizettek elő, hogy a lap árát az utolsó negyedévre is (1 kor.) beküldeni szíveskedjenek. Ősz van; a munka kevesbedik, több idő jut az olvasásra. E negyedévre esik a karácsony is, mikor olvasóinknak egy szép bibliai képet fogunk melléketül ajándékba küldeni. Ez értékes szép képet azoknak is megküldjük, kik ebben a negyedévben lesznek új előfizetőink. Gyűjtsünk ismerőseink körében minél több új előfizetőt! Gondoskodtunk, hogy a lap szétküldésében a nyáron előfordult rendellenességek megszűnjenek. Régi előfizetőinknek még októberben küldjük a lapot, de ha október végéig előfizetésüket meg nem újítják — be fogjuk szüntetni.

A kiadóhivatal.

A Magyar Protestáns Irodalmi Társaság.

A lelki világnak más törvényei vannak, mint az anyagi világnak. Az anyagi világban nincs megsemmisülés csak átváltozás. Kincsei ha összegyűjtettek s szét nem szórják, együtt maradnak s nemzedékről nemzedékre örökbe hagyományozhatók.

A lelki világ kincseit azonban senki sem tarthatja markában, zsákban, vékában s nem adhatja át egyik a másiknak, mint az aranyat. Itt nincs munkanélküli örökség. Itt mindenkinek

előlről kell kezdeni s mindent magának kell megszereznie kitartó munkával. Sőt, a mit egyszer megszereztünk is, csak az által tarthatjuk meg, ha folytonosan újabbakkal gyarapítjuk. Ha nem gyakoroljuk, ha nem növeljük: napról-napra kevesbedik, fogy. Ezért mondják: a lelki világban már a megállapodás is visszaesés.

A ki valaha jól tudott az iskolában olvasni, írni, számolni, később elleledi, ha nem gyakorolta.

Igy vagyunk a vallással is. Az a felfogás, hogy én református vallásnak születtem, mert a szülőim reformátusok voltak: csak a keresztemelési anyakönyvre igaz. A vallás pedig nem az anyakönyvben van, hanem a lélekben. Református ember az, a ki a keresztyén vallást a reformáció egyedül helyes és igaz felfogása szerint hordozza szívében és a szerint él.

Nagy kincse az a mi lelkünknek, melyet lassanként szerzünk meg és teszünk igazán magunkévá. A szép imádságok által, miket édes szüleinktől tanultunk; a szent-történetek által, melyekből látjuk, hogy mily atyai bölcsességgel vezette a jó Isten az emberi nemzetet Jézus Krisztusig, hogy azután ő legyen és maradjon állandó vezérünk. A szentírás által, a népek és egyesek története által, melyekből mutatják, hogy elpusztul a nép, mely elhajtott az Istentől. A melyek mutatják, hogy a gonosz gonoszt nemz; de az igazságot, hűséget és szeretetet Isten mindig diadalra segíti.

Hathatós példákkal serkent az élet a valóságosságra mindennapi példáival is. Nézd az egyiknek szerencsétlen egész élete, mert nem akarja belátni, hogy „a miként Isten mindmaig

munkálkodik, minékünk is munkálkodnunk kell.“ A másik elégedetlen, szitkozódó, verekedő, átkozza Istent és az embereket, mert szívében nincsen békesség. Mig a vallásos ember szelid, munkás, jóindulatu, megbocsátó, tűrő, segítő. Mindenkit szeret s őt is szeretik, mert oly jó vele lenni.

Hanem ezeket nem mindenki veszi észre, s ennél fogva a vallást is nem becsüli meg mindenki úgy, a mint kellene. Ezért szól hozzánk az Isten igéje a templomban, hogy szemünket felnyissa. Ezért kell buzgólkodnunk mindnyájunknak, hogy közöttünk egy se legyen vak, ki ne lássa, hogy Isten a mi boldogulásunkra adta nekünk fiát a Krisztust, a ki igazságban télesen ítéletet.

Ezért tömörültek egy társaságba hazánk protestáns emberei közül a legjobbak, hogy együttes erővel terjesszék e mi drága reformált vallásunk által az áldást, a békességet, az atyafiságos szeretetet.

E társaság a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság e célra jó könyvekről gondoskodik, a melyekből nő a mi hitünk. A „Koszoru“ füzeteket ő adja ki, melyből immár 90 füzet jelent meg s mennyi ember vett belőlük áldott táplálékot lelkének!

E társaság most Hódmező-Vásárhelyen tartja közgyűlését. Ott van vagy négy református, három lutheránus püspök, Hegedüs Sándor volt miniszter az elnök és sok-sok kiváló pap és világi ember, hogy tanácskozzanak arról, hogy mimódon lehetne a mi evangéliumi szent vallásunk áldásaiban minden magyar embert részesíteni.

TÁRCZA.

Kossuth Lajos 100 éves születésnapján.

ÓDA.

Irta: Jókai Mór.

Száz esztendeje mult, hogy az égből a földre leszálltál,
Majd egy századon át fénylett nagy szellemed élve
Mit hoztál le nekünk? A szabadság égi szülöttét,
A hit egyenlővé emelé fel a honfit, a polgárt.
Nép volt, járom alatt: nemzetted őt Te teremtéd,
Mostoha földjéből alkottál édes anyánkat.
Szárnyat a szellemnek Te adtál, sajtót szabaditva:
S fényes hős tettek követék, mit hirdete ajkad:
Korszakot alkottál, tele fényvel és örökké élő
Eszmékkal, miket el nem enyésztet semmi jövőndő,
Lánczot tördelve Te magad viseléd a bilincset.
Megszerzed e hont s magad éltél messze hazátlan,
S láttad mind messzebb távozni a hont Te magadtól,
...Most már itthon vagy, haza keble melengeti hamvad.
Itt nyugszol; de mit a sirbolt és hamvveder el nem
Zárhat, a szellemed él s bevilágít messze jövőnkbe.
Én tudom — ott éltem — mi vala régen Magyarországon.
Névtelen és nem ismert földje e népek.
Népének milliói szegény rabok és igazhordók,

Az Isten áldja meg munkájukat, adjon sikert törekvésükre! Mi pedig szolgáljuk meg fáradozásait azzal, hogy olvassuk buzgón az ő jó könyveiket. Mert ha lelkünket is nem tápláljuk: elsorvad mint testünk eledel nélkül. Mennyi éhező lélek kiált eledel után, szomjuhozó szív üdítő csepp után! Adjatok nekik eledelt, adjátok az életnek kenyerét, az örökéletnek italát. Reánk száll belőle áldás!

Szent hantok.

(Kossuth Lajos sirjánál.)

*Megdobban a sirhant, széthullik a rög.
Az ő nyugodalma nem lehet örök.*

*Nem nyughatik az, ki nemzete sorsát
Hordozta szívében, s kit gyászol egy ország.*

*„Nem élek már régen... de ha meghalok
Nevem hatalma újból felragyog ...“*

*S bár nehéz hantjával főd a sirhalom:
Nevem újra az lesz, mi volt: hatalom!..!“*

*Igy hangzik a jóslat s az beteljesül.
Fény tör ki a sirbolt szikláinak mögül.*

*S bár messze világok ösvényire lépett:
Szent hamvain látja gyászolni a népet.*

Nagyja kevély koldus, urnak, szolgának esetlen
Kardját, a rozsdá, de nevét a rossz hir emészte,
... Évezred végét láttuk közelíteni hazánkra,
Érjük-e azt, vagy sem? Ez sem volt irva az égre:
— Hogyha a mostoha sors le találja törölni nevünket
E hon síkjáról, mi utánunk nem marad emlék.
Hírünk, ősi dicsőségünk, mint egy mese elvész!
Mit tehetett a költő? Sirt a nemzet enyészten.
„Hol van a hon?“ kérdé busan s nem lelta a népet.
Elmult az! Ne keresd! Nem jön fel az alkonyodott nap,
— Ekkor megjelentél Te magad s megráztad e földet,
Hogy minden sirnak meg kellett nyilni szavadra:
„Van magyar és lesz itt haza, míg a világ áll:
Uj haza, nagy nemzet, kit az Isten újra teremtett,
Gyul a szabadság napja, ki nemzetet alkot e földön!“
Gyermek Hercules a hogy fojtogatá a kigyókat,
Ugy Te erős kézzel fojtád méregfogú kigyót
Ifjan: a nemzetnek megölő pokolbeli szörnyét,
A ki szabadságunk gyűrűivel összeszorítá,
Átok és tilalom terhelte e szót: „szabadság.“
És Te ki merted tűzni e szűz lénynek lobogóját,
Küzdte tolladdal, egyedül a hatalmasok ellen:
Bűnnek vették azt és rabság lett a jutalmad.
Ámde a nemzet ezért fejedet koszoruzta babérral
S szószólójává választott nagy diadal közt.
Hol lángszózzal hazai bölcssei nagy seregében
Ékesszózással, mely meggyőz mind szívet és eszt,
Törvénynyé emeléd a szabadságot közörrömmel:

*S hatalmas kezében, a mi áld, a mi véd,
Ott tartja örökre a nemzet szívét.*

*S bár évszázad, évezred fővénye hull:
Lehull az nevérol nyugtalanul.*

*Mily nagy volt, mily szent volt — csak most érezik
S ki nevét kimondja: imádkozik.*

*Nagy szív! a te hamvad e föld kebelét
Meggzenteli, mint hevítette elébb.*

*S ha tetteire, szavára gondolok;
Ugy érezem, e föld szive dobog....*

Váradi Antal.

Képek a keresztyén egyház történetéből.

2. A jeruzsálemi gyülekezet és a főapostolok.

„Ti vagytok a világ világossága:
hegyen fekvő város el nem rejtőz-
hetik“...

Mát. V. 14.

A jeruzsálemi ifju gyülekezet nemcsak kül-
sőleg, számra nézve növekedett, hanem bensőleg
is öröndetes fejlődésnek indult. A gyülekezet tagjai
— s első sorban az apostolok — készek valának
hitükért minden bántalmat és gyalázatot elszen-
vedni s a zsidó főtanács hasztalan rendelte meg
nekik, hogy a Jézus nevében ne tanítsanak. Egy-
mással a legbensőbb testvéri közösségben éltek,
egy szív és egy lélek lakozván bennük. Senkinek

sem volt külön vagyona; mikor valaki a Jézus tan-
nitványai sorába lépett, eladta minden javait s a
pénzt a társaságnak adományozta; az apostolok
aztán elosztották a közös vagyont kinek-kinek szük-
ségei szerint. Estéknént, kisebb csoportokra oszolvá,
együtt étkeztek s együtt ülték meg a szent vacso-
rát a Jézus emlékezetére. Az asztal feje, mint
házi gazda, megtöré a kenyeret, megáldá a pohar-
t s körüljárata, mint a Krisztussal való egyesü-
lés jelképét. Ekként ez az egyszerű cselekvény a
legmagasztosabb és legszentebb lón előtűik. Eze-
ket a vendégségeket kezdetben minden este gya-
korolták, de később csak vasárnap este tartot-
ták meg.

Egész órákat töltöttek imádkozással. Teljes
egyvetértésben éltek; semmiféle vita vagy perpatvar
nem volt közöttük. A Jézus gyöngéd emléke min-
den egyenletlenséget távol tartott. Mindenikök szí-
vét mély és zavartalan öröm töltötte el. Erkölcsi
életük szigorú és feddhetetlen volt s ez a zsidók
előtt nagy tiszteletet szerzett nekik. Ha a felsőbb-
ség és a papság gyűlölte is őket: a nép bizalom-
mal és rokonérzéssel viseltetett irántuk s egyideig
nem is volt semmi bántódásuk. Ezt a békés vi-
szonyt elősegítette az is, hogy — a Jézusban való
hitőktől eltérve — külsőleg nem igen különböz-
tek a többi zsidóktól. Szorgalmasan eljártak a tem-
plomba, megünnepezték a szombatot és a többi
ünnepeket; nagy tiszteletben tartották népük val-
lásos szokásait; a Mózes törvényét magukra nézve
minden tekintetben kötelezőnek ismerték s volta-
képpen sejtelmük sem volt arról, hogy a keresz-
tyén ember nem lehet egyszersmind zsidó is.

Mikor a gyülekezet tagjainak száma sok
ezerre szaporodott, az apostolok minden dolgot

Büszke nemességünk a népet emelte magához,
Áldozatul hozván sok százados ős jogait mind
S jobbágy terheitől honi földet felszabadítva.
Mindezt a Te szavad, a Te lelked okozta csodára.
... Ám e kincseket itt ingyen nem adja a végzet:
Ármány, visszavonás, hálátlan népfajok átka.
Öldöklő kézzel tüzlángot szórt a hazánkra.
Dulva rohantak ránk a szolgahadak körülöttünk.
Lángba borult ország jsjját ám senki se hallá,
— Egy magad álltál itt, a ki nem vesztéd el a lelked,
S fentartád a hitet Istenben és a hazában.

Láttalak én, a midőn szavaidból nőtt fel a tábor,
Mely diadalt kereső seregeknek állta az utját,
Láttam a tüzfolyamot, mit lelked lángja kiontott,
Hallottam szavadat, a milyen nem lesz soha többé.
S mint a kalász magból, kelt fel szavaidból a hadsör.
Mintha rendre kikeltek volna a régi vitézek,
Gyermekből lett hős s az öregből ifju levante.
S mind, a ki hü hazafi, a ki él-hal a nemzete mellett,
És a szabadságnak hive, hős zászlód alá jött,
Védni a vad dúlóknak ezrei ellen a közjót,
Nem keresett más hont, tul messze tengerek utján,
Itt pedig a hon kis szigetén, hullámokat ontva
Vértenger várt rá, elijesztő szörnyetegekkel;
Itt maradt, — megvédte honát és adta csodáit
Harczi vitézségnek, mely tulszárnyalta a régít,
S a kinek ujra nem is mondá: sebe szólt a hazáért.

... S a mit a kardvas félbehagyott, folytatta szívével.
Mint az ereklyét, úgy őrzé a szabad eszmét,
S ostromlá az eget, a mig azt visszaszerezte
És megvívta a kort, a melyben erősen uralgó
A Te jelszavad, melyet hordtak lobógóid:
Együtt jár „a Szabadsággal, az Egyenlőség s a Rokonszív.“

És a midőn a nagy mű összeomlott, mit emeltél,
(Gigászok diadalmaskodtak az istenerőkön)
A haza földjével nem kaptad el a haza sorsát.
— Hol menedéket adott száműzöttnek szabad ország,
Ott emeled szavadat, idegen szót égre kiáltva;
Dörgés lett abból, mely viszhangozta keservünk
Félsziget országa s a dicső brittek birodalma,
És oceánon tuli világ zengett szavaidtól.
Minden nép ajkán hirdetted: „él a magyar még!“
A mikor azt hitték, el van sírolva örökre,
S aztán évtizedek sorain át függé a kardod,
Mint egy lángpallos az erőszak büszke fejénél,
Nagy fenyegetve örök harcvezet, mig nem lesz igazság;
Mig a szabadságnak s népjognak sirja ki nem nyíl.
Ott idegen földön tápláltad honfi szerelmed,
Mindened a honnak szentelve: semmi se tőle,
S eltemetéd idegen földön, mi drága szivednek,
Szivedtől szakadott leányod s szerető nő,
Két fiadat élethivatás távolba vezetted,
Ott maradtál Te magad, mint prófétája honának,
Pusztában egyedül hirdetni az isteni ígét.

magukra nem végezhetek. Azért a tanítást és a felügyeletet egymástól elválasztották; a tanítói teendőket tovább is ők teljesítették, míg a felügyeletet s főleg a betegek ápolását, a gyülekezet által választott 7 diákonusra bízta. A legderékabb férfiak szívesen vállalkoztak erre a hivatatra; még a nők is — kivált az özvegy asszonyok — örömmel szettek szenvedő testvéreik segítségére.

Az apostolok között Jakabon és Jánoson kívül, különösen *Simon Péter* emelkedett nagy tekintélyre. Gyakran beszélt a sokasághoz a templom udvarán s hirdette a megfeszített Krisztus dicsőségét. A zsidók szentkönyveiből bizonyította az evangélium igazságát s rámutatott arra a fenyegető ítéletre, mely a Jézus eleneire vár. Egy alkalommal a templom kapujánál egy ember üldögélt, a ki születése óta sánta volt s mikor látta, hogy Péter és János a templomba akar menni, alamizsnát kért tőlük. Péter így szólt neki: „Ezüstöm és aranyom nincsen nékem; a mim pedig van, azt adom neked, — a názáreti Jézus nevében mondom: kelj föl és járj!“ S azonnal „megerősödének az ő lábai“; felugrott és járt...

Ez a csodás esemény nagy néptömeget gyűjt Péter köré s főleg a betegek seregétől tolongnak hozzá, hogy — ruháját megérintve — gyógyulást találjanak nála. Péter megragadja ezt a kedvező alkalmat s hirdetni kezdi az evangéliumot; megmagyarázza a bámulók népnek, hogy „nem tulajdon erejökkel cselekedték azt, hogy a sánta járjon, hanem az atyák Istenének és az ő fiának, a Jézus Krisztusnak nevében való hit által“ — s felhívja hallgatóit, hogy bánják meg bűneiket és térjenek meg. . . . „hogy töröltessenek el az ő bűneik, mikor eljön az enyhülésnek ideje az ur színetől“.

Szász esztendeje mult, hogy a sors e honnak adott át.
— Rengett akkor a föld? Hullottak tüzmeteorok?
Dültek-e tornyok alá? Lángolt-e az égbolt?
A hogy reszket a föld most és tüzoszlopokat hány,
Napfényként ragyogó tüzcillag hull le az égből.
... Kít fog szülni a föld? Csillagtól esve teherbe?
— Isten nem hagyhatja vezér nélkül a maga népét.
Hallod a kriptádból ez örömjajt, mely ma körülvesz?
Visszaszülets-e közénk, új életet élni e földön?
Látni e drága hazát, a kít Isten újra teremtett
Igy megerősödvé hatalomban, ősi erényben,
Távol vágyaidat, miked lángszavad hirdeté egykor,
Testté, lélekké alakulva, magasra emelve,
Látni a fővárost, melynél szebb nincs a világon.
Fényes csarnokait törvénynek és tudománynak,
Szemközt a koronás palotát, pompásul emelve
Egy holt s egy élő „szent jobb“-al hinti az áldást,
Emlékek seregét ércből, márványból emelve
Hősöket és koronásföket, nagy tettek zászlóvivőit,
Költöket, haza és szent eszmék képviselőit.
Szobrokat, a miknek tervét most képzí művészag,
Látnoki szem már látja alakjaik ott a jövőben.
Jobbparton a felejthetlen őrangyala honunknak,
Szentté elfogadott Erzsébet drága királynénk,
Balparton a Te szobrod messze világba tekintve,
Kikhez messzünnen, koszorukat hozva kezükben,
Mint csodatevő szentképekhez járnak a népek.
— Óh jön idő még, melyben e szobrok a csillagos éjben

Az a nagy népszerűség és tisztelet, melyet Péter apostoli működésével kivivott, féltékenységre és haragra lobbantotta a papságot és Izrael főembereit. Hogy a növekedő vallásos mozgalomnak utját vágják, erőszakhoz folyamodtak; Pétert és Jánost egy napon a templomszolgákkal elfogatták. Péter itt nagy örömmel és bátorsággal tett vallomást hitéről s midőn a főtanács megparancsolja, hogy a Jézus tudományát tovább ne terjesszék, Péter e szavakkal tesz óvást a tilalom ellen: „Ítéljétek meg, vajjon igaz dolog-e az Ur előtt, ha inkább nektek engedelmeskedünk, mint Istennek? Mert mi nem tehetjük, hogy azokat, a melyeket láttunk és hallottunk, ne szóljuk“.

A két apostol ezuttal visszanyerte ugyan szabadságát, de nem sokára megkezdődtek az elfogatások és büntetések. Habár a főtanácsban többen felszóltak a keresztyének érdekében s nem helyeselték az erőszakos eszközöket: a vezető emberek üldözési vágya napról-napra fokozódott. Ezek Pétert és Jánost újból börtönbe vetették és megkorbácsoltatták; a lánglelkű István diákonust pedig — a ki azt hirdette, hogy eljön az idő, midőn a régi istentisztelet elenyészik s Istennek lelkében és igazságban való imádása miatt halálra ítélték és a város kapujában a néppel megköveztették. Ez volt az első keresztyén vér, mely Jeruzsálemben kiöntatott s csakhamar e borzasztó esemény után az egész városban kigyuladt az üldözés tüze. Senki sem volt többé biztonságban. Az üldözők behatoltak a zsinagógákba és a magánházakba s börtönbe hurcozták a Jézus híveit. A ki nem tagadta meg a Krisztust, meg kellett halnia. A farizeusok — s kiváltképpen egy ifju irástudó, a tarsusi Saul — a legnagyobb könyörtelenséggel bántak mindenkivel,

Egymásnak nyujtják kezeik s emelik fel az égre,
Várva az Istentől csodatételt drága hazánkért
S ércznél, márványnál merevültebb karjaik a bus
Néptársaknak széttárulnak hű ölelésre;
A hogy összetalálkoztak ama nagy ravatalnál
Drága babéremlék, koronás nő kegyadománya,
A *cziprus-galylyal*, mit Kossuth küldé Deáknak.
... Ily csoda van most is, sirodnál itt az egész nép,
Nincs itt ellenség: jó testvér mind valamennyi,
Isten békéjét ünnepli ma nagyban a nemzet.
... Oh, ne maradj lenn: ottan alant az éjjel sötétben!
Óh ne maradj fenn, odafenn a csillagi fényben!
Itt a helyed! Uj század várja lejöttöd.
Szép e drága haza! Odafenn nem szebb a menyország,
Éltedben de sokat szenvedtél hosszú idődig!
Nemzedéért s a szabadság isteni eszmeköréért,
Tartozik a végzet, hogy mind ezt visszafizesse
Néked egy új élet gyönyörével és diadallal.
Addig is élsz ideleln valamennyi honfi szívében
És az anyák neveden oktatják kis csecsemőik!



a ki kezökbe került. S példákat követte a vakbuzgó tömeg, mely a vérontásban nem ismert határt. Ezekben a zivataros időkben teljesen szétszóródott a jeruzsálemi gyülekezet; a ki csak menekülhetett, menekült; a többek között Péter is, a ki börtönéből megszabadulva, észak felé, Samariának vette útját. Itt az evangéliumnak új tért nyitott; tanított, keresztelt s számos helyen vetette meg a ker. egyház alapját. Hasonlóképp cselekedtek másutt a többi menekültek is, úgy, hogy a jeruzsálemi gyülekezet szétszóródása sok tekintetben javára vált a keresztyénségnek, mert az evangélium ekkép eljutott a világ minden tájára. Valószínűleg erre az időre esik az első római-pogány családnak a keresztyén vallásra való áttérése. Kornéliusz cézareai százados — mint a „Cselekedetek könyve“ beszéli — magához hivatva Pétert s miután a Krisztus evangéliumával megismerkedett, családjával együtt megkereszteltette magát. Péter eleinte gondozóba esett, hogy vajjon egy pogányt, a ki megelőzőleg nem tért át a zsidó vallásra, felvehet-e keresztyén egyházba; de aztán legyőzte aggodalmait s Kornéliuszt minden föltétel nélkül megkeresztelte, a miért később szemrehányást is kapott apostoltársaitól.

Miután Jeruzsálemben a vihar lecsillapult, Péter — s vele együtt a keresztyének egy része — visszatért a szent városba. De mennyire megváltozott ott minden! A Jézus hiveinek nemcsak száma, hanem bátorsága is megcsappant s társas életük teljesen felbomlott; korábbi vallásos szokásaikat nem merték gyakorolni s mind szorosabban csatlakoztak a zsidósághoz, mert a régi gyűlölség

még nem aludt ki s időnként újabb áldozatokat követelt. Hérodész Ágrippa (Kr. u. 44 körül) elfogatta Jakabot, a János testvérét és kivégeztette; Péter pedig csak futással menthette meg életét. Hogy hová menekült ezuttal: nem tudjuk. Talán Szíriába, a hol a hagyomány szerint püspök lett; vagy talán Babylonba, mert a neve alatt az újtestamentumban fenmaradt levelek egyike e szavakkal végződik: „Köszönt titeket a babyloni gyülekezet.“ A római monda azt állítja, hogy Péter apostoli utazása közben Rómába jött s itt maradt, mint a gyülekezet első püspöke. Állítólagos sirján most is égnék az úgynevezett öröklámpák a Szent-Péter-templom hatalmas kapuja alatt. *Ifj. Péter Károly.*

(Vége köv.)

Kegyesség utja.

Az átalakult vadember. Egy hitetlen, vallástalan angol lord közelebről a Fejér szigetekre utazott. Ott egy törzsfőnökhöz így szólt: „Te egy főnök vagy, de elég sajnálatraméltó, hogy hallgatsz azokra a hittérítőkre. Ma már senki sem hisz sem abban a régi könyvben, a bibliában, sem a Jézus Krisztus történetében, melyet ők tanítanak és hirdetnek, mi fehérek csak jobban tudjuk mint ti.“ A törzsfőnök szikrázó szemekkel válaszolt: „Látja kérem azt a nagy követ ott? Azon szoktuk mi a mi áldozatainknak fejét összetörni. És látja ott azon nagy sütő kemenczét? Abban szoktuk mi a megölt emberek testét megsütöni a mi nagy lakomáinkhoz. Ha nem lettek volna ezek a hittérítők, az a régi könyv és a Jézus Krisztus nagy szere-

tete, melyek minket vad embereket, egészen átalakítottak Isten fiaivá: ugy most az ur innen nem távozhatnék. Adjon hálát az ur az Istennek azért a szent könyvéért, mert a nélkül azon a kővön önt is megöltük volna, megsütöttük volna ebben a kemenczében és megettük volna.

Az adós ember tanácsa a grófhhoz. Egy protestáns ember haszonbérbe tartott egy kis birtokot egy gróftól. A rossz termés miatt nem volt képes a haszonbért megfizetni, adós maradt. Későbbben sem tudva adósságát törleszteni a nagyon is buzgó tisztartó lefoglalta összes javait és már az árverés idejéig is kitézette. A haszonbérelő elment a grófhhoz, hogy kérjen még időhaladékot. „Mi baja magának Szabó?“ — szólítja meg a gróf — látva

levért szomorú ábrázatát. Szabó röviden, de igen meghatóan mondotta el szorult helyzetét. A grófnak annyira megesett rajta a szive, hogy elengedte a hátrálékban levő haszonbért. Mikor Szabó atyafi vig kedvvel és derült arczczal távozni akart, megakadt a szeme a falon függő festményeken és képeken. Tiszteletteljesen megkérdezte: kik azok? „Azok“ válaszolt a róm. kath. vallású gróf — a szentek a kik érettem is közben járnak az Istennél.“ Gróf ur! kérem, nem lenne jobb ha a gróf ur is személyesen fordulna az Istenhez, mint én a gróf urhoz. Ha nem jöttem volna magam személyesen a gróf urhoz nem részesültem volna e nagy kegyben és gyermekeimmel együtt az utcára lettem volna kitesztva.



A két doboz és a két királyi herceg. Egy hatalmas király mindkét fiának egy-egy dobozt adott át azzal a figyelmeztetéssel, hogy mindkettőben egy-egy gyémánt korona van. A dobozokat azonban csak akkor szabad felnyitni, mikor az atya az ország kormányzásának gondját velük megosztja. Addig is a bennük levő értékes korona miatt fordítanak nagy gondot a dobozokra.

Az egyik fiu nem kis időt fordított rá, minden nap megtörölte, megtakarította és szobájában a legszebb helyen tartotta. A másik fiu azonban így okoskodva: a doboz maga nem sokat ér és a benne levő koronát úgy sem takaríthatom meg, szobájában egy félreeső helyre tette és nem törődött semmit vele.

Egy napon a király átadta fiainak a kulcsokat, hogy a dobozokat kinyitva, tegyék fejükre a bennük levő koronát.

Az első fiu a tisztán tartott dobozból egy ragyogó, tündöklő koronát vett ki, mit mikor a fejére tett, a jelenlevők önkénytelenül leborultak előtte. A második fiu a nem takarított dobozból egy piszkos, foltos, rozsdás koronát vett elő, melyet mikor a fejére tett, a jelenlevők gonykaczejjal fogadták. — Ez kétségkívül Jézusnak csak egy hasonlata. A doboz a test, a gyémánt korona a lélek. Minket figyelmeztet az Atya, hogy tisztán tartsuk a lélek rejtek helyét, a testet. Ha a Mindenható a halál kulcsával felnyitja a dobozt, valjon minemű koronát fogunk a mi fejünkre tenni?

Az elrejtett bálvány. Egy pogány ember, névleg Kromaczius, egy orvoslással is foglalkozó keresztyén embernél keresett gyógyulást a betegségében. Ez csak úgy volt hajlandó segéd kezét nyújtani, ha a házában levő bálványokat engedni összetörni. A pogány átadta házának kulcsát és a keresztyén ember az ott található bálványokat mind összetörte, azután pedig leborult és imádkozott a beteg egészségéért. De semmi javulás nem volt észrevehető, Kromaczius tovább is olyan beteg volt, mint az előtt. „Ebben a házban valahol elrejtve kell, hogy még egy bálvány legyen, a mit szintén össze kell törni, különben ok nélkül való a fáradság“: szólt a keresztyén ember. „Igen“, válaszolt a pogány ember, van még egy vert aranyból készült bálvány, a mit meg akartam magannak tartani, azért elrejtettem.“ Mikor ez is össze lett törve, meggyógyult Kromaczius, a pogány ember. — Az ember addig soha nem nyer nyugodalmat, békét, ki nem gyógyul betegségéből, míg valamely rejtgetett bálvány oka a szerencsétlenségének. Lehet az a bálvány arany, vagy más földi vágy, a melyet imád.

Cs. Zs.

Világ krónika.

A belga királyné meghalt. II. Lipót belga király neje, kiknek leánya Rudolf trónörökösünk volt neje Lónyay grófné is, Spaaban, hol fürdön volt, szívszélhűdésben meghalt. Meghasonlásban élt egész családjával. Sem férjét, sem gyermekeit nem engedte betegágyához s meghagyta, hogy ne a királyi sirboltba, hanem Spaaban temessék el. Ezt

azonban aligha teljesítik. A haláltól nem félt, tudta, hogy közel van s végrendeletén csinált épen pótlásokat, mikor meglepte a halál. Szegény ősz királynénak, ki igazán nem volt boldog életében, a halál nyugalmat ad. Bizony a koronás fők közt is sok a vérző szív.

Fejedelmi botrány. A mi híres József nádorunk leányának temetésén is botrány történt. Leánya *Stefánia*, Rudolf trónörökösnek volt özvegye, most *Lónyay* grófné, anyja halálának hírére a ravatalhoz sietett Spaaba. De atyja, a király — ki nem tudja neki megbocsátani, hogy rangján aluli házasságra lépett Lónyay gróffal — az anyja koporsója mellett zokogó és imádkozó leányát, kijutásította. E valóban lelketlen eljárásért egész Európa elítélte a királyt. A megtört asszony ugyan azonnal elhagyta Belgiumot, de a nép mindenütt lelkes tüntetéssel az ő részére állt. Hogy a büszke döllyf nem szünik meg még a koporsónál is! És ezek az emberek mégis keresztyéneknek mondják magukat! Az „egyedül üdvözítő egyház“ tagjai — római katolikusok. Hol fognak üdvösséget nyerni az ily szivtelenek?!

Roosevelt az amerikai Egyesült-Államok elnöke ellen anarkhisták merényletet terveztek a chikagói kiállítás alkalmából. Roosevelt elnök chikagói látogatásának programját lényegesen megváltoztatták, mert a rendőrség felfedezte, hogy az egyik fogadó-bizottság tagjai csupa anarkhistákból állottak, a kik az elnök üdvözlése alkalmával szándékoztak sötét tervüket végrehajtani.

Kinai birtokunk. A pekingi békekötés alkalmával az osztrák-magyar monarchia *Tien-Cin* városának egy részét 99 esztendőre bérbe vette a kínai kormánytól. Az új osztrák-magyar terület birtokbavétele augusztus 4-én történt. Az osztrák-magyar közigazgatás, nagyszámu tisztviselővel, már be is rendezkedett Tien-Cinben anélkül, hogy a magyar országgyűlésnek csak sejtelve is volna a berendezkedés módjáról.

Romániai ipartörvény. Csütörtökön Romániában az új ipartörvény életbelépett. E szerint azoknak az államoknak a polgárai, a mely államokkal Románia kereskedelmi szerződéses viszonyban van, Romániában is szabadon üzhetik iparukat. A romániai zsidók, a kik egy állam kötelékébe sem tartoznak, szintén lehetnek önálló iparosok, csak hogy az ipartestületben nem szavazhatnak, bizottsági tagok nem lehetnek s a választási mozgalmakban részt nem vehetnek. *A közszállításokból az idegeneket és a zsidókat kizárják*, az igaz, hogy csak a kisebb, 30.000 koronán alul való szállításoknál, de Romániában szokás, hogy a legnagyobb vállalatokat és szállításokat is elaprózzák. A külföldi pályázók kizárásának a módja az, hogy a *hatóság a román pályázók ajánlatát köteles elfogadni, ha az öt százaléknál nem többel drágább a legolcsóbb külföldi ajánlatánál.* A román pályázó tehát a vállalatoknál és közszállításoknál akkora előnyt élvez, amekkora a mai üzleti viszonyok között tökéletesen elég a külföldi és a zsidó-verseny legyőzésére. Ez a kicsiny ország hogy megszégyení bennünket. Míg mi csak szónokolunk a „hazai

ipar“ mellett, ő megcsinálja. Hanem, a ki a maga ura, az teheti.

„Vae victis“—jaj a legyőzötteknek. A szegény bur tábornokok most azt panaszolják, hogy Anglia nem adja meg a háboruk által koldusbotra jutott buroknak azt a pénzbeli segedelmet, melyet a békefeltételekben megígért. Ezért Európa népeihez fordulnak, hogy segítsék a szerencsétleneket. Egy amerikai többszörös milliomos máris fél millió koronát adott. Minden országban gyűjtő bizottságok alakulnak, melyek a segílyt a szerencsétlen burokhoz juttatják.

II. Miklós orosz czár ellen újra merényletet terveztek a nihilisták. A hadgyakorlatokról való visszatértében akarták elveszíteni, a vasuti sineket minden vonalon felszedték volt. De szerencsére idejekorán észrevették s elhárították a veszedelmet.

Egyházi élet.

A Magyar Prot. Irodalmi Társaság; mint irtuk, *Hódmezővásárhelyt*, a Tiszamellék ez egyik leghatalmasabb ref. gyülekezetében tartotta ez évi közgyűlését. A nagyszámu vendégeket a vasutnál *Juhász* polgármester fogadta, mire *Hegedüs* Sándor elnök válaszolt. Majd a közgyűlés folyt le, hol a titkár örömmel jelenthette, hogy a mult évben a tagok száma 250-el szaporodott. Estve ismerkedés volt. Másnap ünnepélyes istentisztelet a nagytemplomban, melyen imát *Masznyik* Endre, prédikáncziót *Gergely* Antal mondott. Az ezutáni díszközgyűlésen *Hegedüs* elnök azt hangoztatta, hogy a viszonyok nyomása alatt új eszközökre van szükségünk hitünk védelmére. Tömörülnünk kell. A Társaság a ref. és luth. egyházak tömörülését akarja az irodalom által előkészíteni az életre. A beteg *Gyurátz* püspök helyett dr. *Bartók* György erdélyi püspök fejtegette, hogy a vallás nem szertartás, hanem élet, örök élet, mely az akadályok alatt annál erősebben tör elő. Isten ígéje soha le nem győzethetik. Majd *Kozma* Andor és *Szabolcska* Mihály olvastak fel gyönyörű költeményeket, melyek után a gyűlés véget ért, — fényes közebéd zárva be az egészet. — A közönség pedig, mely közt 300-nál több vidéki vendég volt, azzal a reménnyel távozott, hogy az Úr megadja a nehéz vetésnek dus aratását. Adja is!

Vajda Ferencz lapunk főmunkatársa Szász-Lónáról, hol 9 évig volt a gyülekezet szeretett lelkipásztora, a mult vasárnap bucsuzott el hiveitől. Csoda-e, ha könnyek között váltak meg egymástól? A jó pap egy községnek legdrágább kincse s Vajda, hogy valóban az volt, hivei ragaszkodása, szeretete bizonyítja legjobban. Egyházközségének sok értékes kincset hagyott, mit az ő buzgósága teremtett meg: új paplakot, rendezett pénztárt, új állami iskolát, községi hitelszövetkezetet s mindenekfelett megerősödött hitet s több mint 40 embernek kenyérkereseti mesterséget — faragó házi ipart, melyre kitanította őket. Aldják is érette. — Családjával csütörtökön utazott új állomáshelyére, Sz.-Udvarhelyre, hol az egész város ünnepélyesen

fogadta. A vasutnál a polgármester, a templom előtt a főgondnok üdvözölte. Ünnepélyes beiktatása vasárnap lesz, mit maga a Püspök ur személyesen eszközöl. Adja Isten, hogy új munkakörében is hasonló szép eredményeket érjen el!

Mai képünkhöz.

Mai képünk br. Wesselényi Miklóst, a „nagy Wesselényit“ ábrázolja, kinek szobrát most avatták fel Zilahon. A Wesselényi-család 1622-ben lett református. Tagjai mind kiváló reformátusok voltak. A nagy Wesselényinek anyja *Cserey* Ilona volt, kinek üldöztetése Mária Theresia idejében s gyermekeinek a katolikus vallásra való áttérítési igyekezetek a „Koszoru“ füzetek „Cserey Ilona“ füzetében olvasható. A nagy Wesselényi a jobbágság felszabadításának volt hatalmas szószólója. Pesten az 1834. évi nagy árvizkor élte veszélyeztetésével mentett meg sokakat. Róla szól a szép vers „Az árvizi hajós“. Később az osztrák fogságba vettette, hol megvakult. De hatalmas magyar maradt mindig. Adjon isten sok ily magyart hazánknak!

Fia a mostani Szilágymegyei főispán, ottani egyh. megyénk főgondnoka is méltó szókimondó utódul tünt fel a leleplezési ebéden a királyra mondott felköszöntőjével, melyben azt hangoztatta, hogy Ausztria úgy is nemsokára felbomlik; vegyék eszükbe azért az uralkodó-ház tagjai, hogy egyedüli támaszuk csak a magyarok s ők is támogassák a magyarságot. Bizony ha annyit tettek volna javunkra, mint romlásunkra, ma másként állana Magyarország! Bár meghallanák a hü alattvaló okos szavát a legmagasabb helyen is!

Vegyes hírek.

A lelkiismeret szava. Ezelőtt négy évvel történt, hogy Márki András jómódu ráczkevei gazda embert lakásán felakasztva találták. A vizsgálat kiderítette, hogy az öngyilkosság ki van zárva s gyanuba fogták az elhunyt feleségét, a kitöbbször mondta, hogy szeretne az urától megszabadulni. A törvényszék azonban kénytelen volt az asszonyt bizonyítékok hiányában felmenteni. A rejtélyes titok végre, négy év után, kitudódott. Az özvegy egyik testvére önként jelentkezett a csendőrségnél, a hol elmondta, hogy az asszony felbujtására harmadmagával gyilkolta meg Márki Andrást és hogy a véres tettért jutalmat is kapott. A csendőrség a felbujtó asszonyt s a gyilkosokat letartóztatta. — Ime, a lelkiismeret szava. Szegény emberek! Ha előbb hallgattak volna szavára, mikor még intette: *ne ölj!*

Br. Kemény Ákos kis-küküllő vármegye főispánjává neveztetett ki. Az új főispán 1866-ban született Kolozsvártt 1892-től kezdve a sz.-régeni kerület orsz. képviselője volt, mely most megürült. Nevelt fia és örököse egyházkerületünk egyik főgondnokának br. Kemény Kálmán főrendiházi alei-

nők öngyméltóságának s maga is tevékeny tagja egyházunknak, mint a marosvásárhelyi egyház főgondnoka. Sikert kívánunk munkájához.

Fojtogató tanító. Rémes esemény történt egy németországi iskolában. Egy Lucke nevű tanító hirtelen megőrült, őt tanítványát megfojtotta, hetet pedig súlyosan megsebesített. Mikor szörnyű munkáját elvégezte, elrohant az iskolával szomszédos tóhoz és beleugrott. Halva huzzták ki. De a szegény gyermekeket sem keltheti már életre senki.

Amerikában sem kellene. Kik?! — A zsidók. A washingtoni kormány ugyanis Bukarestben nagyon éleshangu jegyzéket nyújtott át, a melyben felemeli szavát az ellen, hogy Romániából kiutasítják a zsidókat. A jogczim, a melynek alapján az Egyesült-Államok ezt a jegyzéket a kormánynak megküldötte, az hogy a romániai zsidókat kivándorlásra kényszerítik s azok tömegesen özönlenek az Egyesült-Államokba. Ezt a tiltakozó jegyzéket az Egyesült-Államok megküldötték mindazon államoknak, a melyek a berlini szerződést aláírták. Tudvalevőleg a magyar kormány is tiltakozott annak idején a romániai zsidók kiutasításának Magyarország felé való irányítása ellen. — Hogy a beözönlő vuklis-zsidók, kiket *kazár*-oknak neveznek, mily romboló hatással vannak a föld népére, megdöbbenően mutatja ki *Bartha* Miklós „Kazár földön“ cz. könyvében, melyből később részleteket is közlünk.

Főlképzelt magyarfaló oláh. Szeptember 12-én este az Ehm-féle vendéglőben Budapesten egy Mészáros Ferencz nevű oláh (bizonyosan eloláhosodott) ifju a nagyszámu, előkelő közönség füle hallatára szidalmazta Magyarországot és a magyarságot. A közönség megdöbbenve hallgatta a szidalmakat, mire az oláh még hangosabban gyalázkodott. Ekkor Keceli Mészáros Dániel hirlapíró odalépett hozzá és felszólította, hogy rögtön vonja vissza sértegetéseit.

— Ezt nem teszem, kiabálta most már az oláh, mert a magyar mind hitvány . . .

Talán folytatta volna, ha az athléta-termetű Mészáros Dániel kétszer hatalmasan pofon nem vágja. A vitéz oláh erre jónak látta sebesen megfutamodni, mert a közönség is fenyegetően tódult feléje. A dolgot azonban nem akarta annyiban hagyni, hanem segédekkel küldött Mészáros Dánielhez, hogy párbajra hívják ki, a ki szintén megnevezte megbizottait. A négy segéd, tárgyalván az ügyet, arra a megállapodásra jutott, hogy „Mészáros Dániel ur tetteles fellépése nem saját személye elleni inzultusból eredt, hanem tisztán megvédése volt az egész magyarság reputációjának.“ Ennek megállapítása után az oláh Mészáros Ferencz segédei megbizásukról lemondtak s az ügy lovagias befejezésétől elállottak. Ez a leghelyesebb eljárás. Az olyan haszontalan magyarfalónak néhány erőteljes pofon a legjobb leczke a magyarok — hitványságáról.

Öngyilkosjelölt orosz nagyherceg. Alexandrovics Pál orosz nagyherceg még ez év elején gyönyörű szép fiatal asszonyt látott meg Szent-Pétervárott, egy katonai szemle alkalmával. A fiatal asszony csudaszép fekete szemei mély hatást kel-

tettek az ifju nagyherceg lelkében. Adjutánsa még a szemle alatt megtudakolta a hölgy czimét s a nagyherceg másnap már ott sétált Listerkorst mérnök lakása előtt. A fiatal asszony tudvalevőleg a mérnök felesége volt. Amde a sors a nagyhercegnek nem kedvezett. Napokig hiába járkált a mérnökék háza előtt, de a fiatal asszonyt nem látta meg. Az állhatatos szerelmes levelet irt a szép asszonymnak. Listerkorstné a nagyherceget nem merte férjének elárulni. A hiuságának is jól esett a hercegi szerelmes s másnap már találkozott is vele. A mérnökne szeptember hó elején hirtelen eltűnt az orosz fővárosból s ugyanakkor nyoma veszett Alexandrovics Pál nagyhercegnek is. Eddig együtt jártak, de most Algirből az asszony visszaakart térni férjéhez, mi a nagyherceget annyira elkészerítette, hogy föbe lőtte magát. Sebe azonban nem halálos. — Bizony szomorú dolog, mikor királyi családok tagjairól is ilyeneket kell olvasnunk!

Ujabb népbuittás. Mi egyéb ez, mint egy új *csuda* hire. A lourdesi (olvasd: lurd-i) forrásról (Franciaország) sok csudás gyógyítást mesélnek a kath. lapok, mióta ott „Szűz Mária“ megjelent (?) Legujabban egy 16 év óta rákban szenvedő 38 éves nőről Nottermann asszonyról hirdetik világgá. — Mikor lesz már elég hitünk ahhoz, hogy inkább bizzunk az Istenben s az ő változhatatlan akaratának törvényeiben, mint holmi mesékben!?

A keleti pestis felütötte fejét Konstantinápolyban. Az ottani török orvosok nem sokat törődnek vele, de annál inkább védekeznek a határnál a többi európai országok. Az utasokat szigorú vizsgálatnak vetik alá.

A Vörösmarty-szobor. A magyar társadalom a „Szózat“ költőjének szobrot emel. A Vörösmarty-szobor pályázatra beérkezett művek kiállítása ma nyílt meg a városligeti nagy iparcsarnokban. A kiállítás két hétig marad nyitva és pedig naponta reggel 9 órától este 6 óráig. A bírálóbizottság két hét múlva kezdi meg működését. A 40 pályamű különben igen izlésesen van van elhelyezve, az iparcsarnok jobb szárnyában. Az eredményt, hogy ki lett a nyertes, meg fogjuk irni s ha lehet a szobor-minta képét is hozni fogjuk.

Német (de nem osztrák!) lap a Kossuth-ünnepekről. A berlini „Lokalanzeiger“ czimű újság így ír: „Trónörökösünk visszaérkezett a szép magyar földön tett kirándulásáról. Sok kellemes emléket és új katonai tapasztalatokat hoz magával, valamint azt a megszilárdult meggyőződést is, hogy nagybecsült szövetségesünk fegyverei nem rozsdásodtak be. Egyuttal saját észleletéből tapasztalta, hogy mily hatalmas tényezőzt jelent egy öntudatos nép nemzeti lelkesedése minden életnyilvánulásában és törekvésében. *Egy nemzet, mely oly hű emlékezetben tartja nagy halottait, mint a magyarok Kossuthjukat, mindenkor a lelkesedéssel áldozza föl életét és javait a haza becsületéért és kétségenkíviül nagy jövőnek néz elébe.* — Beh jó volna, ha a német trónörökös megtudná győzni az osztrák uralkodóházat is arról, hogy a Kossuth-ünnepekért nem megrovás, hanem elismerés illeti a magyar nemzetet!